



Figuro 2.7: la Romia Imperio sub imperiestro Trajano (en 117)

En *Gaŭlio* loĝis gaŭloj-keltoj, belgoj, akvitanoj kaj aliaj malpli grandaj etnoj, lingve malsamaj. Dum la 1-a jc. a.K. penetris tien Romanoj, kies politiko celkonscie influadis precipe lokan nobelaron, honorigante ĝin per romia civitaneco, enkondukante latinajn lernejojn kaj fondante komercajn centrojn. Ekz. Marsejlo iĝis konata pro sia filozofia lernejo, Liono pro komerco, konataj estis gaŭlaj oratoroj kaj poste kristanaj verkistoj. Pro la stabiligado de latinaj kulturaj centroj en Gaŭlio do la latina lingvo iĝis ĝia intertna komunikilo.

*Hispanio* ankaŭ ne estis lingve unueca; la nordaj (krom la eŭska) kaj okcidentaj lingvoj estis hindeŭropaj, sed pri origino de la lingvo de sude loĝantaj iberoj oni ne povas diri ion certan. La invado de kartaganoj 236 a.K. kaŭzis militon kun Romo kaj kreon de romia provinco Hispanio. Fondiĝis novaj urboj kiel Valencio, Seviljo, Zaragozo, naturaj centroj de romanigo, ĉar tie loĝantaj romiaj veteranoj edzinigadis al si lokajn inojn. Kunmiksiĝo de romia kaj lokaj popoloj okazadis ankaŭ en lernejoj. La tombejaj enskriboj kun latinecaj nomoj pravas, ke la hispana loĝantaro rapide latiniĝis – la latina lingvo regis en justico, senatdecidoj, dekretoj, preskriboj, oficialaj dokumentoj kaj kalendaro. Dum ekz. en Grekio troviĝas enskriboj kaj tekstoj dulingvaj, en Hispanio ili estas nur latinaj. La imperiestro Klaudio eĉ malpermesis agnoski romian civitanecon al homoj nescipovantaj latine. La hispana latina lingvo onidire havis karakteristikaĵojn «provinciajn» trajtojn, aŭdeblajn ekz. ĉe la hispandevena imperiestro Hadriano. Grava hispana klerigcentro estis Kordovo, devenurbo de la verkistoj Seneko, Lukano, Kvintiliano kaj Marcialo.

*Britio* konservis dank' al sia insulareco la etnajn apartaĵojn kaj lingvan memstarecon de keltaj lingvoj. Ili estis nur malmulte influitaj de la latina lingvo, kvankam la Romanoj